รายงานการวิจัยในชั้นเรียน

เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการส่งงาน ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปกติและการจัดการเรียนรู้แบบบล็อก (Block Course) ในรายวิชางานเครื่องแขวนและงานดอกไม้ประดิษฐ์

A Comparative Study of Academic Achievement and Task Completion Behavior between Traditional and Block Course Learning in Hanging Floral Arrangements and Artificial Flower Making Courses.

นางสาวเสาวลักษณ์ พูลมี

แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการส่งงานระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปกติและการจัดการเรียนรู้แบบบล็อก (Block Course) ในรายวิชางานเครื่องแขวนและงานดอกไม้ประดิษฐ์ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้วิจัยได้นาผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการที่มีลักษณะของทฤษฎีและปฏิบัติ ในลักษณะใกล้เคียงกัน และในรายวิชาอื่นๆ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบด้านอื่นๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน นักศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เสาวลักษณ์ พูลมี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	**1**
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2	**5**
ธรรมชาติและความสำคัญของวิชางานเครื่องแขวนและวิชางานดอกไม้ประดิษฐ์	5
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ	5
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Block Course	6
ทฤษฎีภาวะลื่นไหล	6
พฤติกรรมการส่งงานและความรับผิดชอบ	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3	**9**
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	9
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	9
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	9
การเก็บรวบรวมข้อมูล	10
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	10
บทที่ 4	**12**
ด้านความรับผิดชอบและการส่งงาน	12
ผลการสังเกตพฤติกรรม	12
บทที่ 5	**14**
สรุปผลการวิจัย	14
การอภิปรายผล	14
ข้อเสนอแนะ	14

บรรณานุกรม 15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาระดับองค์กรไปจนถึงการพัฒนาระดับประเทศและระดับโลก การที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้นหนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือการศึกษา (Education) การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การศึกษานอกจากจะทำให้มนุษย์เกิดความรู้และพัฒนาตนได้แล้ว ยังสามารถกำหนดทิศทางของประเทศได้อีกด้วย เพราะประเทศที่มีการส่งเสริมการศึกษาที่ถูกทิศทาง ตลอดจนวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้ประเทศนั้นมีต้นทุนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการร่วมกันสร้างประเทศให้ก้าวไกล รวมถึงหน่วยย่อยอย่างองค์กรด้วยถ้าสามารถคัดสรรทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานก็ย่อมส่งผลให้องค์กรพัฒนาได้อย่างก้าวไกลเช่นกัน ขณะเดียวกันองค์กรก็ไม่ควรหยุดที่จะพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากรด้วย เพราะการศึกษานั้นไม่มีวันจบ ทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้ไปตลอดได้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาตามหลักสากลที่ยึดถือกันมานานนั้นมี 3 รูปแบบใหญ่ ๆ สำหรับเมืองไทยเองก็มีการกำหนดรูปแบบของการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (NonformalEducation) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การศึกษาไม่ว่าจะรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระดับวัยเรียนและวัยทำงานทั้งสิ้น การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ให้จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้าน

ต่าง ๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 กล่าวถึง การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ ในการจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม (Merit) คุณภาพ (Quality) ความร่วมมือ(Collaboration) ความเป็นมืออาชีพ (Professional)

ในปีการศึกษา 2563 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Coronavirus Disease : 2019 (COVID-19) จึงได้เกิดแนวปฏิบัติหรือแนวทางใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เนื่องจากสถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามปกติในรูปแบบเดิม ทำให้เกิด New Normal ทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้วิทยาลัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคลพบุรี จำนวน 256 คน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ผลจากการสำรวจทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงชนิดที่เรียกว่า ความปกติใหม่ หรือ New Normal ทางการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคลพบุรี เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนในอนาคตต่อไป รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่วิทยาลัยเลือกใช้ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning)ร่วมกับแบบบล็อกคอร์ส (Block Course) การจัดตารางเรียนเป็นแบบบล็อกคอร์ส (Block Course) โดยแบ่งนักเรียนนักศึกษา 1 ห้องเรียน ซึ่งมี 40 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน แล้วสลับกันเรียนระหว่าง On-Siteกับ On-Air หรือ Online หรืออื่น ๆ ซึ่งรูปแบบการจัดตารางเรียนเป็นแบบบล็อกคอร์ส (Block Course) คือการเรียนต่อเนื่องจนครบตามค่าหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ และทำการสอบ หลังจากสอบเสร็จถึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่ หรือบล็อกต่อไปจนครบทุกรายวิชาตามหลักสูตร การเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาในวันที่มาสถานศึกษาต้องเข้าเรียนตามเวลา (ตารางเรียนที่วิทยาลัยกำหนด) วันที่นักเรียนนักศึกษาไม่มาสถานศึกษาให้เรียนด้วยระบบการสอนแบบ Online การศึกษาจากแบบเรียน ใบความรู้ หรือการทำใบกิจกรรม ใบงาน และการบ้านที่ครูมอบหมาย การสอนของครูในวันที่นักเรียนนักศึกษามาสถานศึกษาสอนนักเรียนนักศึกษาตามปกติ ตามตารางสอนที่สถานศึกษากำหนด ในวันที่นักเรียนนักศึกษาไม่มาสถานศึกษาครูต้องประสานกันนักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองเพื่อติดตามการเรียนด้วยระบบการสอน Online การศึกษาจากแบบเรียน ใบความรู้ หรือการทำใบกิจกรรม ใบงาน และการบ้านที่ครูมอบหมายการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา (เรวัช ศรีแสงอ่อน:2564)

รายวิชางานเครื่องแขวนและงานดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นวิชาชีพที่เน้นทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งมีโครงสร้างหลักสูตรแบบ ทฤษฎี 1 ปฏิบัติ 4 การเรียนการสอนแบบปกติที่จัดตารางเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มักประสบปัญหาความไม่ต่อเนื่องของทักษะ เมื่อเว้นระยะเวลานานนักเรียนมักขาดความกระตือรือร้นและส่งงานไม่ครบตามกำหนด

จากการสังเกตเบื้องต้น พบว่าการสอนแบบปกติทำให้นักเรียนบางส่วน "เครื่องติดช้า" และเกิดการขาดช่วงของสมาธิ ส่งผลให้งานไม่เสร็จในชั่วโมงและสะสมเป็นงานค้าง ผู้วิจัยจึงสนใจนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบล็อก (Block Course) ซึ่งเป็นการจัดเวลาเรียนแบบเข้มข้นต่อเนื่องมาใช้ เพื่อเปรียบเทียบว่ารูปแบบใดจะส่งผลต่อคุณภาพงานและการส่งงานได้ดีกว่ากัน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนแบบปกติและการเรียนแบบ Block Course
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งงานและความรับผิดชอบของนักเรียนในทั้งสองรูปแบบ
3. เพื่อศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบ Block Course ในรายวิชาปฏิบัติ

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบ Block Course ช่วยให้นักเรียนมีอัตราการส่งงานครบถ้วนมากกว่าการเรียนแบบปกติ แต่ส่งผลกระทบต่อการตามภาระงานในกรณีที่นักเรียนขาดเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- **ประชากร:** นักเรียนแผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ ระดับชั้น ปวช. 2 จำนวน 1 ห้องเรียน (กลุ่มเดียวแต่ทดสอบสองรูปแบบ/สองรายวิชา)
- **ตัวแปรต้น:** รูปแบบการสอน (Normal vs Block Course)
- **ตัวแปรตาม:** ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, อัตราการส่งงาน, ความพึงพอใจ

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การเรียนแบบปกติ (Regular/Linear Learning) หมายถึง การเรียนที่จัดตารางเรียน "หลายวิชาขนานกันไป" ตลอดทั้งภาคเรียน โดยแต่ละวิชาจะนัดพบกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (เช่น ทฤษฎี 1 ปฏิบัติ 4 รวม 5 คาบ) เน้นการค่อยๆ ซึมซับทักษะและมีระยะเวลาให้สมองได้พักเพื่อทบทวนในแต่ละสัปดาห์ การเรียนการสอนแบบปกติดีต่อ "ความจำระยะยาว" (Long-term Retention) เพราะมีการเว้นระยะ (Spaced Repetition) ทำให้ผู้เรียนไม่เครียดจนเกินไป แต่ข้อเสียคือถ้าหยุดเรียนไป 1 ครั้ง จะรู้สึกขาดความต่อเนื่องนานเกินไป

2. การเรียนแบบ Block Course (Intensive/Modular Learning) หมายถึง การเรียนแบบ "จดจ่อรายวิชา" โดยผู้เรียนจะเรียนเพียงวิชาเดียวต่อเนื่องทุกวัน (เช่น วันละ 5-8 คาบ) จนกว่าจะครบชั่วโมงตามที่หลักสูตรกำหนด (เช่น เรียนจบวิชานี้ภายใน 2 สัปดาห์) แล้วจึงสลับไปเรียนวิชาถัดไป เน้นความเข้มข้นและการฝึกทักษะที่ต้องการความต่อเนื่องสูง การเรียนการสอนแบบ Block Course ดีมากสำหรับ "ทักษะเชิงลึก" (Deep Work) เช่น งานกลึง งานเชื่อม งานวัดภาพ งานประกอบอาหาร งานหัตกรรม หรือการเขียนโปรแกรม เพราะผู้เรียนจะอยู่ในสภาวะ Flow (ลื่นไหล) และต่อเนื่อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ที่มีลักษณะรายวิชาที่หลากหลาย
2. ผู้เรียนได้รู้ถึงรูปแบบการเรียนที่ชอบและเหมาะสมกับตนเอง สามารถนำไปปรับวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับตนเองในรายวิชาอื่นๆได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีสอนปกติ กับการสอนแบบ Block course ในรายวิชางานเครื่องแขวน และวิชางานดอกไม้ประดิษฐ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 ธรรมชาติและความสำคัญของวิชางานเครื่องแขวนและงานดอกไม้ประดิษฐ์

ลักษณะวิชาประณีตศิลป์: เป็นวิชาที่เน้นทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งต้องอาศัยสมาธิ ความละเอียดอ่อน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างหลักสูตร (1-4-3): การที่มีหน่วยกิตปฏิบัติสูงถึง 4 หน่วยกิต สะท้อนว่าผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการลงมือทำ (Hands-on) หากเวลาเรียนถูกตัดขาดเป็นช่วงๆ จะทำให้การเชื่อมโยงทักษะทำได้ยาก

สุนทรียภาพและสมาธิ: การทำงานดอกไม้ต้องอาศัยสภาวะจิตใจที่นิ่ง หากนักเรียนถูกขัดจังหวะด้วยการหมดคาบเรียนบ่อยครั้ง จะส่งผลต่อความประณีตของชิ้นงาน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (Traditional Scheduling)

เป็นการจัดตารางเรียนแบบกระจายตัว เช่น เรียนสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 2-3 ชั่วโมง
ข้อดี นักเรียนมีเวลาในการสะท้อนคิด (Reflection) ระหว่างสัปดาห์ เหมาะสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเวลาในการย่อยข้อมูลหรือทำงานช้า (Slow Learners) เพราะความกดดันด้านเวลาน้อยกว่า ข้อเสียในวิชาปฏิบัติ

2.2.1. การเสียเวลาเตรียมตัว (Setup Time) ทุกครั้งที่เริ่มเรียนใหม่ นักเรียนต้องเสียเวลาเตรียมวัสดุอุปกรณ์และ "รื้อฟื้น" สมาธิใหม่

2.2.2. ขาดความต่อเนื่อง ทักษะที่ฝึกไว้ในสัปดาห์ก่อนอาจลืมเลือนไป ทำให้ครูต้องสอนซ้ำ (Re-teaching) บ่อยครั้ง

2.2.3. ปัญหาการส่งงาน เมื่อเว้นระยะเวลานาน นักเรียนมักเกิดพฤติกรรมผลัดวันประกันพรุ่ง และขาดแรงกระตุ้นในการทำงานให้เสร็จ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบล็อก (Block Course Scheduling)

เป็นการจัดเวลาเรียนแบบเข้มข้น (Concentrated Learning) โดยให้นักเรียนเรียนวิชาเดียวต่อเนื่องกันหลายชั่วโมงหรือหลายวันในหนึ่งช่วงเวลา

2.3.1 ทฤษฎีการจมลึก (Immersion): การอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างยาวนานช่วยให้สมองและร่างกายปรับตัวเข้าสู่ทักษะนั้นได้รวดเร็วขึ้น

2.3.2 ข้อดีที่พบในวิชาปฏิบัติ

2.3.2.1 ประสิทธิภาพของเวลา: ลดเวลาในการ Setup และ Cleanup อุปกรณ์ ทำให้นักเรียนมีเวลา "ลงมือทำ" จริงมากขึ้น

2.3.2.2 ความตระหนักในหน้าที่: การที่งานต้องเสร็จภายใน "บล็อก" เวลาที่กำหนด สร้างแรงกดดันเชิงบวกให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น

2.3.3 ข้อจำกัด

2.3.3.1 ผลกระทบจากการขาดเรียน เนื่องจากเนื้อหาอัดแน่น การขาดเรียนเพียง 1 ครั้งในแบบ Block Course เทียบเท่ากับการขาดเรียน 3-4 ครั้งในแบบปกติ ทำให้เกิดภาระงานสะสมมหาศาล

2.3.3.2 ความล้า (Fatigue): หากบริหารจัดการเวลาพักไม่ดี นักเรียนอาจเกิดความล้าสะสมจากการทำงานเดิมต่อเนื่องนานเกินไป

2.4 ทฤษฎีสภาวะลื่นไหล (Flow State Theory)

แนวคิดของ Mihaly Csikszentmihalyi อธิบายภาวะที่บุคคลจดจ่ออยู่กับกิจกรรมอย่างเต็มที่จนลืมเวลาและสิ่งรอบข้าง การประยุกต์ใช้การสอนแบบ Block Course เอื้อให้เกิด Flow State ได้ง่ายกว่า เพราะมีช่วงเวลาที่ยาวพอให้นักเรียนผ่านช่วง "ปรับตัว" เข้าสู่ช่วง "ลื่นไหล" ส่งผลให้งานมีคุณภาพสูงและนักเรียนรู้สึกพึงพอใจในผลงานของตนเองมากกว่า

2.5 พฤติกรรมการส่งงานและความรับผิดชอบ

ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งงานค้าง (Academic Procrastination) เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สภาพแวดล้อม และโครงสร้างเวลาเรียน การเปรียบเทียบว่า "กรอบเวลาที่กระชั้นแต่ต่อเนื่อง" (Block Course) ช่วยลดการผลัดวันประกันพรุ่งได้ดีกว่า "กรอบเวลาที่ยืดหยุ่นแต่ห่าง" (Traditional) อย่างไร

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ ฤทธิเดช (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติระหว่างการเรียนแบบบล็อกคอร์สกับการเรียนแบบปกติ” ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาความแตกต่างของการจัดตารางเรียนที่มีผลต่อทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบกระจายชั่วโมง (สัปดาห์ละครั้งตามตารางปกติ) กับกลุ่มที่เรียนแบบต่อเนื่อง (Block

Course) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Block Course มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า การเรียนแบบ Block Course ช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิจดจ่อ (Concentration) อยู่กับภารกิจเดียวได้อย่างต่อเนื่อง ลดการลืมเลือนเนื้อหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเว้นระยะห่างของการเรียนในแต่ละสัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนสามารถให้คำแนะนำและแก้ไขข้อผิดพลาดในขณะปฏิบัติงานได้อย่างละเอียดครบถ้วนมากกว่าการเรียนแบบปกติที่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเตรียมตัวและการจัดเก็บอุปกรณ์ในแต่ละคาบเรียน

รังสรรค์ วิเศษศรี และคณะ (2563) ได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบล็อกคอร์ส (Block Course) เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ” งานวิจัยชิ้นนี้ได้วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดตารางเรียน จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Block Course เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในวิทยาลัยได้อย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะในรายวิชาที่มีชั่วโมงปฏิบัติสูง (เช่น สูตร 1-4-5) เนื่องจากช่วยลดเวลาสูญเปล่า (Non-productive time) ในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์และการทำความสะอาดพื้นที่ปฏิบัติงาน ในแง่ของตัวผู้สอน ผู้วิจัยระบุว่ารูปแบบนี้ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการสอนไปสู่รูปแบบ "Active Learning" ได้อย่างเต็มที่ เพราะมีช่วงเวลาที่ยาวพอสำหรับกระบวนการสาธิต การทดลอง และการสรุปบทเรียนร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและรู้สึกถึงความสำเร็จในชิ้นงานที่ทำเสร็จสิ้นในคราวเดียว

สุภาวดี ทุมเที่ยง และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับนักศึกษาประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ธรรมชาติของรายวิชาในกลุ่มคหกรรมศาสตร์ เช่น การประกอบอาหารโภชนาการ และงานแฟชั่นดีไซน์ ซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยความประณีตและขั้นตอนที่ต่อเนื่องยาวนาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่จำลองโลกแห่งการทำงานจริง (Work-based Learning) การจัดเวลาเรียนที่มีความต่อเนื่อง (เสมือนการเรียนแบบ Block Course) สอดคล้องกับลักษณะงานของคหกรรมศาสตร์ที่มักมีกระบวนการทำงานเป็นวงจร (Cycle) ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบไปจนถึงการนำเสนอผลผลิต หากจัดเรียนแบบปกติที่เวลาปฏิบัติงานน้อยเกินไปจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ถูกตัดตอนและส่งผลต่อคุณภาพของผลงานอย่างเห็นได้ชัด งานวิจัยจึงเสนอแนะให้มีการปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้เอื้อต่อการฝึกทักษะเชิงลึกเป็นสำคัญ

มนัสชัย บุญชูส่ง และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Block Course ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา” งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งสำรวจทัศนคติของผู้เรียนต่อระบบการเรียนการสอนที่มีความเข้มข้น จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนแบบ Block Course ในระดับสูง โดยให้เหตุผลว่าการเรียนวิชาเดียวต่อเนื่องช่วยลดความสับสน (Cognitive Overload) ที่เกิดจากการต้องจำเนื้อหาหลายวิชาในหนึ่งสัปดาห์ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังระบุว่าการเรียนในลักษณะนี้ทำให้พวกเขาสามารถมองเห็นพัฒนาการของตนเองได้อย่างชัดเจน (Visible Learning) เกิดความภาคภูมิใจเมื่อสามารถสร้างผลงานที่มีความซับซ้อนให้สำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันสั้น

ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนอยากเข้าเรียนอย่างต่อเนื่องและลดอัตราการขาดเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Canady, R. L., & Rettig, M. D. (2015) ในบทความวิชาการเรื่อง “Block Scheduling: A Catalyst for Change in Career and Technical Education (CTE)” ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองได้นำเสนอทฤษฎีการจัดตารางเรียนแบบบล็อกในสายอาชีวศึกษาทั่วโลก โดยระบุว่า การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ (Linear Scheduling) มักเน้นการถ่ายโอนความรู้ (Transfer of Knowledge) มากกว่าการสร้างทักษะ (Skill Acquisition) แต่สำหรับวิชาสายอาชีพที่เน้นการปฏิบัติ (CTE) การเรียนแบบ Block Course ทำหน้าที่เป็น "ตัวเร่ง" (Catalyst) ที่สำคัญเนื่องจากสภาพแวดล้อมแบบแช่อิ่ม (Immersive Environment) ช่วยให้สมองของผู้เรียนสร้างการเชื่อมโยงของระบบประสาทที่เกี่ยวข้องกับทักษะการลงมือทำ (Muscle Memory) ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์แน่นแฟ้นขึ้น เนื่องจากมีเวลาอยู่ร่วมกันในการแก้ปัญหาเชิงลึก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในระยะยาว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษาทั้งในรูปแบบการเรียนแบบปกติ และการเรียนแบบ Block Course สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในสายวิชาชีพ โดยเฉพาะใน ประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์ นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการจัดสรรเวลาที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติทักษะเชิงลึก

การเรียนแบบปกติ ตามโครงสร้าง 1-4-5 (ทฤษฎี 1 คาบ ปฏิบัติ 4 คาบ) แม้จะมีข้อดีในการช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆ ซึมซับเนื้อหาและมีเวลาทบทวนบทเรียนในระยะยาว แต่ในทางปฏิบัติมักพบข้อจำกัดเรื่องความต่อเนื่องของกระบวนการทำงานและการเสียเวลาไปกับการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ในทุกสัปดาห์

ขณะที่ การเรียนแบบ Block Course ได้เข้ามาตอบโจทย์ในฐานะรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นความเข้มข้นและความต่อเนื่อง (Immersion & Continuity) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ยืนยันว่า การเรียนแบบจดจ่อในรายวิชาเดียวช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพ และลดความล้าในการรับข้อมูลของผู้เรียนลงได้ เนื่องจากผู้เรียนสามารถโฟกัสที่ภารกิจเดียวจนบรรลุผลสำเร็จเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการและแนวคิดจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในรายวิชา (ระบุชื่อวิชาของคุณ) ประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เป็นเลิศและสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเป้าไปที่การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือแบบปกติ (Traditional) และแบบบล็อก (Block Course) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชางานเครื่องแขวน และงานดอกไม้ประดิษฐ์ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องเรียนทั้ง 2 รายวิชาที่มีลักษณะทักษะคล้ายคลึงกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล ดังนี้:

1. **เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง:**

- แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (วิชางานดอกไม้ประดิษฐ์) แบ่งการสอนสัปดาห์ละ 5 คาบ (1 วัน/สัปดาห์)จำนวน 18 สัปดาห์ (คิดเป็น 90 ชม.)
- แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Block Course (วิชางานเครื่องแขวน) สอนต่อเนื่อง 5 วันรวด (35 คาบ) จำนวน 2 สัปดาห์ 2 วัน กับอีก 5 ชั่วโมง (คิดเป็น 12 วันครึ่ง=90 ชม.)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล:**

- แบบบันทึกการส่งงาน (Checklist) และการขาดเรียน
- แบบประเมินทักษะปฏิบัติและผลงาน (Rubric Score)
- แบบสอบถามความพึงพอใจและข้อคิดเห็นหลังการเรียน

3.3 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย (Research Process)

ผู้วิจัยดำเนินการตามวงจรการวิจัยในชั้นเรียน ดังแผนภูมิต่อไปนี้:

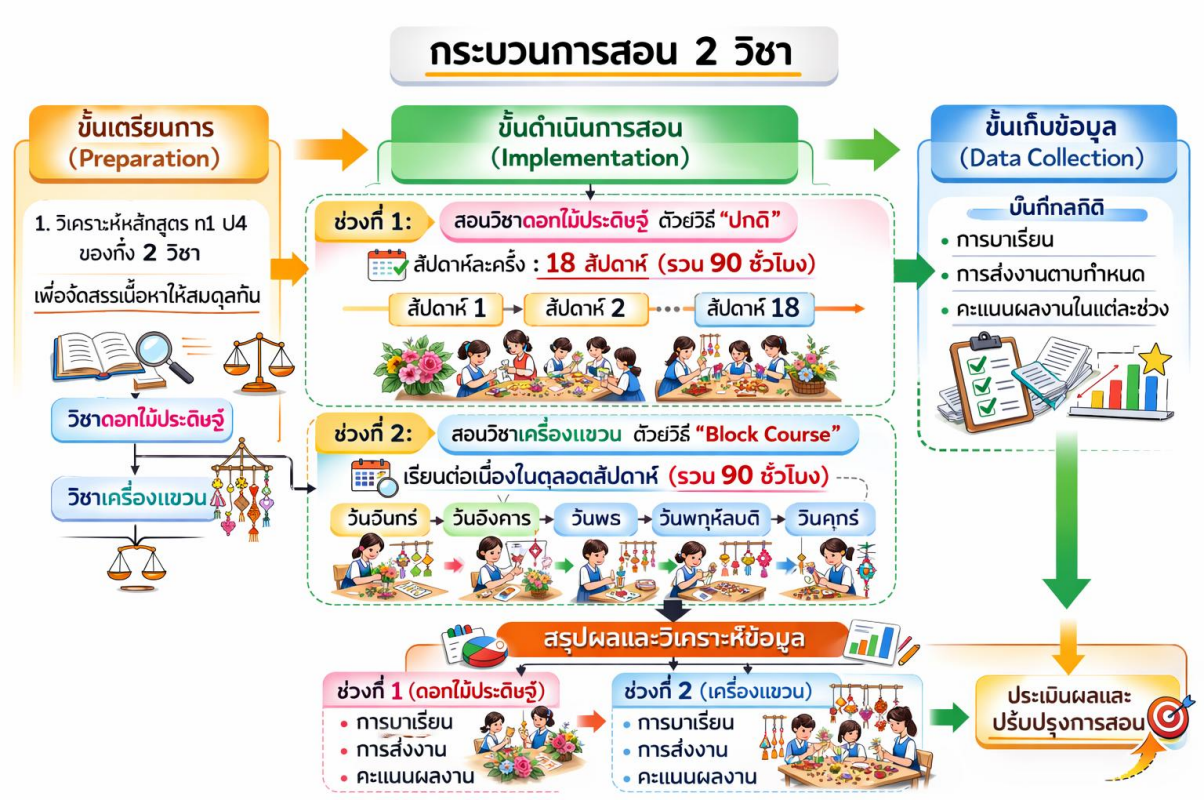

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Flow)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของพฤติกรรมระหว่าง 2 รูปแบบ ผู้วิจัยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลดังนี้:

มิติที่ 1 (ปริมาณ): นับจำนวนชิ้นงานที่สำเร็จเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด (อัตราการค้างส่ง)

มิติที่ 2 (คุณภาพ): ประเมินความประณีตตามเกณฑ์ Rubric Score

มิติที่ 3 (ปัญหา): บันทึกจำนวนนักเรียนที่ขาดเรียน และติดตามระยะเวลาในการตามงานจนเสร็จ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้:

1. สถิติพื้นฐาน:

ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ใช้เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อดูการกระจายตัวของคะแนน (ความแตกต่างระหว่างเด็กเก่งและเด็กอ่อน)

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ:

เปรียบเทียบร้อยละ (Percentage) ของการส่งงานครบตามกำหนดระหว่าง 2 วิธี

3. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ:

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบันทึกหลังสอน เพื่อสรุปข้อดี-ข้อเสีย (เช่น ปัญหาการตามงานของเด็กที่ขาดเรียน และสภาวะความเฉื่อยในวิธีสอนปกติ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการทดลองจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 รูปแบบ พบผลการศึกษาดังนี้:

4.1 ด้านความรับผิดชอบและการส่งงาน:

Block Course: นักเรียนมีอัตราการส่งงานครบ 100% งานเสร็จสิ้นในคาบเรียนเนื่องจากมีความต่อเนื่องของสมาธิและวัสดุอุปกรณ์ไม่ต้องเก็บและจัดเตรียมใหม่บ่อยครั้ง

แบบปกติ: พบการขาดส่งงานสูงกว่า (ประมาณร้อยละ 20-30) เนื่องจากนักเรียนขาดความกระตือรือร้นเมื่อเว้นช่วงเวลานาน

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างแบบปกติและแบบBlock Course ด้วยการทดสอบค่าที่ (t-test dependent)

การทดลอง	n	$\bar{x}$	S.D.	t-test
ข้อมูลชุด A (แบบปกติ)	9	7.78	1.39	2.571*
ข้อมูลชุด B (แบบ Block Course)	9	8.89	0.33	

*P < 0.05

จากตารางที่ 4.1 พบว่าการเปรียบเทียบพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนจำนวน 9 คน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้:

1. **ข้อมูลชุด A (การเรียนแบบปกติ):** พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการส่งงานอยู่ที่ **7.78** และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ **1.39** ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบในระดับปานกลาง โดยมีนักเรียนส่งงานครบเพียง 8 คน และมีผู้ส่งตรงเวลาเพียง 6 คน
2. **ข้อมูลชุด B (การเรียนแบบ Block Course):** พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการส่งงานสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดที่ **8.89** และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ต่ำมากเพียง **0.33** แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดส่งงานครบตามกำหนด (8 คนส่งตรงเวลา และส่งครบทุกคน)

3. **ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (t-test):** ค่า t จากการคำนวณเท่ากับ **2.571** ซึ่งมากกว่าค่า t จากตาราง (at df = 16, \alpha = .05$) แสดงว่าพฤติกรรมการส่งงานของการเรียนแบบ Block Course และแบบปกติ **มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05**

4.2 ผลการสังเกตพฤติกรรม:

นักเรียนที่เรียนแบบปกติที่มีทักษะการทำงานช้า รู้สึกผ่อนคลายมากกว่าเพราะมีเวลาไปทำต่อที่บ้าน ในขณะที่ Block Course สร้างภาระงานมหาศาลให้กับนักเรียนที่ "ขาดเรียน" เพียง 1 ครั้ง เนื่องจากเนื้อหาและชิ้นงานถูกอัดแน่นในวันเดียว ทำให้ตามงานยากกว่าปกติ

บทที่ 5

สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การจัดการเรียนรู้แบบ Block Course เหมาะสมอย่างยิ่งกับวิชาปฏิบัติที่มีสัดส่วนหน่วยกิตสูง (ป4) เพราะช่วยให้งานเสร็จสมบูรณ์และลดอัตราการค้างส่งงาน แต่ต้องมีมาตรการรองรับนักเรียนที่ขาดเรียน

5.2 การอภิปรายผล

1. ความต่อเนื่องของทักษะ: การเรียนแบบ Block Course ช่วยให้เกิด Flow State นักเรียนไม่ต้องเสียเวลา "รื้อฟื้น" ทักษะใหม่ทุกสัปดาห์
2. จุดอ่อนเรื่องการขาดเรียน: เนื่องจากเป็น Block Course การขาดเรียน 1 วัน เท่ากับการขาดเรียนแบบปกติ 3-4 สัปดาห์ ส่งผลให้เกิดความท้อแท้ในการตามงาน
3. ความแตกต่างรายบุคคล: นักเรียนกลุ่มที่ทำงานช้าต้องการเวลาสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งแบบปกติจะตอบโจทย์มากกว่า

5.3 ข้อเสนอแนะ

- สำหรับผู้สอน: หากใช้ Block Course ควรมีสื่อวิดีโอสอนย้อนหลังไว้ให้นักเรียนที่ขาดเรียน
- การประยุกต์ใช้: อาจใช้รูปแบบ Hybrid คือ Block Course ในช่วงเริ่มชิ้นงานใหญ่ และใช้ตารางปกติในการเก็บรายละเอียด

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 43 ก หน้า 1-7.
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 . กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

ณรงค์ ฤทธิเดช. (2557). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติระหว่างการเรียนแบบบล็อกคอร์สกับการเรียนแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาวดี ทุมเที่ยง, ศศิธร สว่างวรวงศ์, และอภิรดี มีวัฒนา. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับนักศึกษาประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์*. วารสารวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา, 10(2), 45-56.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 10.

รังสรรค์ วิเศษศรี, และคณะ. (2563). *รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบล็อกคอร์ส (Block Course) เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา*. วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2.

เรวัช ศรีแสงอ่อน. (2564*).(ออนไลน์)การบริหารจัดการเรียนรู้แบบบล็อกคอร์ส(Block Course) วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี*. (สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2569) จาก https://www.tci-thaijo.org/.

มนัสชัย บุญชูส่ง, และคณะ. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบบล็อกคอร์สในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา*. วารสารวิชาการครูอาชีวศึกษา, 5(1), 12-25

Canady, R. L., & Rettig, M. D. (2015). *Block scheduling: A catalyst for change in career and technical education (CTE).* Routledge.